

Posudek vedoucí diplomové práce

JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.

Název práce: Světelné znečištění a možnosti jeho právní úpravy

Autor práce: Kristýna Dobrianská

Diplomová práce je zpracována v celkovém rozsahu 93 stran, z toho 71 stran vlastního textu (celkový počet znaků včetně mezer činí dle čestného prohlášení autorky 238 928). Kromě úvodu a závěru je výklad členěn do čtyř částí věnovaných postupně světelnému znečištění, nadnárodním iniciativám, vybraným zahraničním právním úpravám a právní úpravě v České republice. Práci doplňuje seznam použitých zdrojů a povinné součásti (abstrakty, klíčová slova).

Datum odevzdání práce: 2. prosince 2022

Aktuálnost (novost) tématu: Světelné znečištění, tedy narušování přirozených světelných podmínek venkovního prostoru „vnášením“ umělého světla, patří k typickým průvodním jevům moderní společnosti, na rozdíl od jiných typů znečištění je mu však environmentální politikou a právem věnována jen omezená pozornost. Je to do jisté míry pochopitelné: umělé světlo přináší lidem mnoho výhod, samo o sobě není škodlivé a jeho působení v nevhodnou dobu či na nevhodném místě se člověk dokáže relativně snadno vyhnout (méně už jiné živé organismy). Vědecké důkazy o jeho negativních dopadech jsou však nezvratné a dalece přesahují ztížené pozorování noční oblohy, na něž astronomové upozorňují již několik desítek let.

Česká republika patřila v oblasti regulace světelného znečištění k progresivním zemím – již před 20 lety ji zahrnuje do zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší. Původní právní úprava však vydržela pouhé dva roky, již v roce 2004 byla výrazně omezena a s novým zákonem o ochraně ovzduší č. 201/2012 Sb. zcela vypuštěna. Světelnému znečištění nevěnovala dlouho pozornost ani Evropská unie; teprve 8. akční program pro životní prostředí do roku 2030 (přijatý 6. dubna 2022) jej výslovně zmiňuje v souvislosti s cílem nulového znečištění, konkrétní legislativní návrhy však zatím chybí. Lze tedy shrnout, že téma je vysoce aktuální a zároveň nové, a to nejen ve smyslu jeho zpracování formou studentské kvalifikační práce, ale též ve smyslu relevantní právní úpravy.

Náročnost tématu: Téma považuji za náročné. Za prvé se jedná o téma velmi technické, vyžadující odborné znalosti týkající se světla a jeho charakteristik, negativních dopadů světla na životní prostředí a lidské zdraví a možností, jak technickými opatřeními (např. výměnou světelného zdroje) tyto dopady snižovat. Za druhé, jak již bylo řečeno, se jedná o téma z právního pohledu relativně nové, kterému není věnována dostatečná pozornost nejen právní úpravou, ale ani odbornou právní literaturou, autorka tak byla při jeho zpracování odkázána především na literaturu neprávní (a to takřka výhradně cizojazyčnou), případně na zahraniční primární zdroje (právní předpisy zabývající se světelným znečištěním či jeho dílčími aspekty). Za třetí a konečně je téma světelného znečištění z hlediska použitelných nástrojů jeho regulace velmi široké, vyžadující věnovat pozornost jak právu veřejnému, tak soukromému, a všem typům nástrojů, které se uplatňují při řešení environmentálních hrozeb.

Hodnocení práce: Předloženou diplomovou prací hodnotím jako zdařilou, je z ní zřejmé autorčino zaujetí tématem i její poctivý přístup k jeho zpracování (který jsem ostatně mohla v průběhu tvorby práce pozorovat i z pozice její vedoucí). Co se týká formální stránky práce, je psána srozumitelným a čtivým stylem, neobjevují se v ní pravopisné chyby a překlepy a má standardní grafickou úpravu (mírně nestandardní, byť jistě ne chybné, je hojně využívání tučného písma pro zvýraznění některých částí textu). Drobnou připomínku směřuji ke skutečnosti, že autorka čísluje pouze stránky vlastního textu práce, nikoliv části, které mu předchází (zejm. Obsah), či po něm následují (zejm. Seznam použitých zdrojů); správně by měly být číslovány všechny stránky práce kromě titulní strany. Zvolená struktura práce je jednoduchá a v zásadě nijak originální, což však odpovídá skutečnosti, že téma je v české odborné právní literatuře nové, tedy se autorka zaměřuje na jeho ucelené představení. Z hlediska obsahu kladně hodnotím již naznačenou komplexnost výkladu, a to včetně rozsáhlé pozornosti věnované věcným souvislostem tématu (první část práce), jejichž pochopení je důležité pro porozumění nejen potřebnosti právní úpravy, ale též použitelnosti jednotlivých právních nástrojů. Velmi zajímavý je výklad věnovaný vybraným zahraničním právními úpravám (třetí část práce), v nichž by se český zákonodárce mohl při úvahách o regulaci světelného znečištění inspirovat. Naopak více pozornosti by si pro vyvážení výkladu možná zasloužily dostupné nástroje české právní úpravy (čtvrtá část práce), včetně jejich případného reálného uplatňování (konkrétně mám na mysli například doporučení MŽP týkající se procesu EIA zmíněné na str. 60, judikaturu v oblasti sousedských práv či existenci relevantních obecně závazných vyhlášek obcí). Je však pravdou, že v takovém případě by práce svým rozsahem aspirovala spíše na práci rigorózní než diplomovou.

Samostatnou zmínku si zaslouží práce se zdroji, jichž autorka používá velké množství (celkově – pokud dobře počítám – více než 160), a to ve většině případů cizojazyčných. Zejména ve vztahu k odborným článkům a zahraničním pramenům práva je třeba před autorkou smeknout, neboť jejich rešerší a studiem musela strávit skutečně velké množství času. Na zdroje v průběhu výkladu též důsledně a formálně správně odkazuje; vzhledem k tomu, že se jedná převážně o zdroje internetové, může se čtenář s problematikou světelného znečištění seznámit obdobně důkladně, jako se to povedlo autorce.

Doporučení k obhajobě a návrh klasifikace: S ohledem na výše uvedené konstatuji, že předložená práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce na Právnické fakultě UK, a doporučuji ji k ústní obhajobě s navrženým klasifikačním stupněm **výborně**.

Témata k zodpovězení při obhajobě:

1. Autorka ve třetí části práce rozebírá řadu zahraničních právních úprav zaměřených na omezování světelného znečištění. Jaké konkrétní nástroje by mohly být inspirací pro případnou budoucí právní úpravu v České republice?
2. Využitelnost ekonomických nástrojů (pozitivní i negativní stimulace) pro omezování světelného znečištění.

V Ústí nad Labem dne 18. prosince 2022

.....
JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.
vedoucí diplomové práce